

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

11.00 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Каролина Нојбер

15.00 часова / Позориште младих, Велика сцена

Позорје младих
Франсис Вебер: Вечера будала
 Режија: Јелена РИСТЕЉИЋ

НОВА академија уметности Београд

Студенти II и III године глуме
 Класа: Љубиша РИСТИЋ, проф.
 Асистент: Љиљана ТОДОРОВИЋ

Организација и сценски дизајн: **МИЛАНА МАТЕЈИЋ**

Представа траје 1 сат и 30 минута

17.00 часова / Новосадско позориште, Мала сцена

Промена на Стеријином позорју

Јавно читање драма студената драматургије
 Академије уметности Нови Сад

Драгана Миљковић: ЗВЕЗДАНИ ЧОВЕК
 Редитељи: **Тамара Кострешевећ, Матија Ђедовић**
 Читају: **Алекса Јовчић, Стефан Старчевић, Сара Симовић,**
Емилија Милосављевић, Уна Беић
 Ментор: Марина Миливојевић Мађарев

18.00 часова / Камерна сцена СНП

Позорје младих Вилијам Шекспир: Сан летње ноћи

Факултет драмских и филмских
 умјетности Универзитета „Синергија“
 Бијељина (Република Српска, БИХ)

III година глуме
 Класа: Љиљана БЛАГОЈЕВИЋ, проф.
 Асистент: Николина БОГДАНОВИЋ

Представа траје 1 сат

Играју:

Пјер Брошан: **МАРКО ТОПОЛОВАЧКИ**
 Кристина Брошан: **ДЕЈАНА ЏИНИЋ**
 Аршамбо: **МИХАИЛО ПЕРИШИЋ /**
ЕЛДАР ЗУБЧЕВИЋ
 Пињон Франсоа: **УРОШ НОВОВИЋ**
 Само Леблан: **МАРКО ПАНАЈОТОВИЋ**
 Марлена: **МАГДИ ЕЛ-АСРАГ**
 Лисјен Коњал: **ГАБРИЕЛА АЦИЋ**
 Паскал Мено: **ЛУКА ПАВЛОВИЋ**

Играју

Тезеј: **АЛЕКСАНДАР КОЈИЋ**
 Хиполита: **ЈЕЛЕНА ПОПОВИЋ**
 Егеј: **ДЕЈАН ТОШИЋ**
 Хермија: **АЛЕКСАНДРА МИЛИСАВЉЕВИЋ**
 Лисандер: **ЛУКА ПАВЛОВИЋ**
 Деметар: **НЕМАЊА СТАНКОВИЋ**
 Хелена: **ТАМАРА МИЛОЈКОВИЋ**
 Филострат: **ЂОРЂЕ НИКОЛИЋ**
 Оберон: **СТЕФАН МИЛИВОЈЕВИЋ**
 Титанија: **ДЕЈАНА РАДАКОВИЋ**
 Пук: **МАРТА МИКИЋ**
 Петар Дуња: **ДЕЈАН ТОШИЋ**
 Вратило: **НЕМАЊА ЦЕРОВАЦ**
 Фрања Фрула: **АНЂЕЛА СТОЈАНОВИЋ**
 Тома Њушка: **ЂОРЂЕ НИКОЛИЋ**
 Душица: **ГОРИЦА ЖИВАНОВИЋ**
 Гладница: **ЈОВАНА МЛАДЕНОВИЋ**
 Виле: **АНЂЕЛА СТОЈАНОВИЋ, ГОРИЦА**
ЖИВАНОВИЋ, ЈОВАНА МЛАДЕНОВИЋ

18.00 часова / Улица Лазе Телчког, Змај Јовина и Пролаз Ивана Хајтла

**Једна кућа – две позоришне приче:
Иван Хајтл и штампарија „Талија“**

Отварање изложбе

Организација: Српско народно позориште, породице Ивана Хајтла и Color media Communications

18.30 часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

**Дани књиге
Нова словачка драма**

(Издавач: Стеријино позорје Нови Сад)

**Учествују: Владислава Фекете, Зузана Уличианска,
Зденка Валент Белић, Петер Павлац, Петер Ломњицки**

20.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

Вида Огњеновић

КОЗОЦИД

Градско позориште Подгорица (Црна Гора)

Режија: **ВИДА ОГЊЕНОВИЋ**

Сценограф: **ГЕРОСЛАВ ЗАРИЋ**

Костимографкиња: **ЉИЉАНА ДРАГОВИЋ**

Композитор: **ЗОРАН ЕРИЋ**

Драматуршкиња: **ДРАГАНА ТРИПКОВИЋ**

Асистент редитеља: **ЗОРАН РАКОЧЕВИЋ**

Сценографкиња сарадница: **ВЛАДИСЛАВА МУНИЋ КАНИНГТОН**

Асистенткиња костимографкиње: **ИСИДОРА ЦЕКОВИЋ**

Улоге

Пресједник: **МИЛИВОЈЕ МИШО ОБРАДОВИЋ**

Професор: **ИГОР ЂОРЂЕВИЋ**

Ристо Крстов: **МЛАДЕН НЕЛЕВИЋ**

Божо Досије: **ДЕЈАН ЂОКОВИЋ**

Стана: **ДУБРАВКА ДРАКИЋ**

Рајко Стеванов: **СИМО ТРЕБЈЕШАНИН**

Учитељ Тадија: **ПАВЛЕ ИЛИЋ**

Макања: **ГОРАН СЛАВИЋ**

Новица Максимов: **ДАНИЛО ЧЕЛЕБИЋ**

Бајо Васков: **СТЕВАН РАДУСИНОВИЋ**

Јока: **ИВАНА МРВАЉЕВИЋ**

Вукота Дукин: **МИЛОШ ПЕЈОВИЋ**

Мара: **БРАНКА ФЕМИЋ ШЋЕКИЋ**

Зорка: **ЈЕЛЕНА СИМИЋ**

Јана: **КАТАРИНА КРЕК**

Марко Петров: **ОМАР БАЈРАМСПАХИЋ**

Дука Вукотин: **ЖЕЉКО ЦАЈА РАДУНОВИЋ**

Деса: **МАЈА ШАРЕНАЦ**

Симо Гојков: **ДРАГАН РАЧИЋ**

Крсто Ристов: **ПАВЛЕ ПОПОВИЋ**

Статисти: **Славка Нелевић, Јелена Одаловић, Зоран Ракочевић,
Дарко Бјелобрковић, Новак Томовић**

Представа траје 2 сата и 5 минута

22.30 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Козоцид

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

Такмичарска селекција
КОЗОЦИД – текст и режија **Вида Огњеновић**, Градско позориште Подгорица (Црна Гора)

Жанровска комбинација менталитетске комедије и сатире, одавно идентификована у ауторском проседеу Вида Огњеновић, у овом комаду је обогаћена импулсима карневалски интонираног апсурда, брехтовске измештености и префињене антрополошке анализе. Инспирирана привидно непроблематичном историјском фуснотом – кампањом уништавања коза у црногорским сеоским врлетима као саставним делом социјалистичке „обнове и изградње“ непосредно након Другог светског рата – ауторка успева да, предочавањем идеолошке репресије као наличја менталитетских злоћудности, уобличи аутентичну алегију наших актуелних посрнућа.

Светислав Јованов

ЕКС ЛИБРИС

ПРЕСЈЕДНИК: Немој да изврдаваш, озбиљно те питам! Ја морам знати ко си и што си дошо!

ПРОФЕСОР: Ти си ме позво, мислим Срез, ко ли. У Секретаијату су ми рекли да треба да идем на пут због неког проблема с козама. Мислио сам да се појавила нека болест, па сам дојурио да лечим те козе, све сам вам то објаснио. Нисам имо појма шта се овде дешава.. Тек јуче поподне, у ствари синоћ сам сазнао да нису козе болесне, него сте ви полудели, па им спремате козоцид..

ПРЕСЈЕДНИК: Шта... им спремамо?

ПРОФЕСОР: Козоцид!

ПРЕСЈЕДНИК: Шта причаш ти?

ПРОФЕСОР: Па то, оћете да извршите геноцид над козама. Разумеш ли? Па сам данас дошао на овај скуп да их спасавам... односно да вас убедим да је то велика штета, али видим, слаба вајда...

ПРЕСЈЕДНИК: Какав геноцид, шта ти причаш... Ово је саботажа. Ти си заврбовани саботер. То ћу написат у извештају о твојој посјети...

(Вида Огњеновић, *Козоцид*)

ПИСАЦ И РЕДИТЕЉ

**Вида
Огњеновић**

Редитељка, драмска и прозна ауторка, педагог. Била је стална редитељка, директорка Дrame а затим управница београдског Народног позоришта, предавала на универзитетима у Лос Анђелесу и Чикагу, била редовни професор новосадске Академије уметности... Њен редитељски опус чини близу стотину позоришних, велики број ТВ и радио-режија. Написала је више драма. Особеност ове ауторке је да режира властите текстове. У многим позориштима бивше Југославије, режирала је разнородан репертоар, домаћу и страну класику те савремену драму. Две године била је селекторка Стеријиног позорја (1992, 1993) и главна и одговорна уредница часописа *Сцена* 1995–2002. Од 2001. амбасадорка СР Југославије (касније Србије и Црне Горе) у Краљевини Норвешкој.

Награде: Стеријина награда за најбољи текст (*Је ли било кнежеве вечере?*, 1991, *Јеџоров џуш*, 2001), Стеријина награда за режију (*Јеџоров џуш*), Стеријина награда за драматизацију (*Коријен, сџабло и ејилоџ* – *Коријен, сџабло, љавешина*, мемоари Гојка Николиша, 1984), Стеријина награда за животно дело (2006), Октобарска награда града Београда за режију (*Мефисџо*, 1984), Златни вијенац Сарајевског МЕСС-а (*Мефисџо*, 1985), Награда „Јоаким Вујић“ за драмски текст (*Како засмејати џосџодара*, 1998)... Награда Града театра Будва за драмско стваралаштво (2007).

Проза и драме су јој превођене на енглески, француски, мађарски, немачки, чешки, пољски, норвешки, македонски, бугарски језик... Ауторка преводи с енглеског и немачког језика.

Књижевне награде: „Андрићева награда“ за приповетку, „Бранко Ћопић“ за прозу, награда „Просвете“, „Лаза Костић“ за роман, „Краљ Сирмаи“, „Рамонда сербика“ за прозу, „Стефан Митров Љубиша“ за књижевно дело, „Тодор Манојловић“, Награда Народне библиотеке Србије за књигу године (2007), Статуета „Јоаким Вујић“, награда Кочићева књига 2011. за животно дело, Светска награда за хуманизам 2012. (Охридска академија за хуманизам), Прозарт – међународно признање за ауторски допринос развоју балканске књижевности на фестивалу ПРОЗА Балкан у Скопљу.

Из медија

Политички нонсенси немају граница

Радња *Козоцига*, најновијег комада Виде Огњеновић, у поднаслову одређеног као „драма о обнови и изградњи“, дешава се у црногорском планинском селу, у послератној Југославији. Заплет гради одлука власти да се побију све козе, јер су оне виђене као штеточине на путу индустријализације земље, односно развоја дрвне индустрије. Полазећи од ових догађаја, инспирисаних стварним догађајима који доказују да стварност зна да буде апсурднија од фикције, Вида Огњеновић плете вишеслојну драму трагикомичних значења. Комад који повремено добија изразито апсурдне димензије, сценски је изражајна метафора односа власти и народа, као и самодовољности политике која не види даље од сопствених интереса.

Режија Виде Огњеновић је стилизовано реалистичка, она доследно и постојано води причу, битно бојену иронијом, коју суптилно наносе глумци. Савремено обучени, у сеоску одећу и формална функционерска одела, они вешто разигравају ову апсурдну драму о политичким нонсенсима, али и њиховом неприхватању (костимографија Љиљана Драговић). Сценографија Герослава Зарића је сведена и стилизована, одређује је низ наређаних белих кутија, или степеница, што подсећа и на црногорска брда. Музика композитора Зорана Ерића одговарајуће прати догађаје, одређујући повремено гротескни тон игре.

Причу епски, у одређеној мери брехтовски, води наратор Божо (Дејан Ђоновић), другачије, упадљиво обучен, у гестаповско црно одело. Он представља ликове, зна све о њима, па га разумемо и као фигуру контроле, државну безбедност која је свеprisутна, надгледа све, и важна је за сагледавање целине функционисања власти. Мишо Обрадовић је посебно експресиван као Председник, иронијом утврђен „визионар и песник промена“. Он је наводни борац за друштвени напредак, док је у суштини похлепни сакупљач политичких поена, човек коме је превасходно стало да буде одан партији, ма колико она била штетна за друштво. Тако он ватрено пропацира да су козе симбол заосталости, иако село живи захваљујући козама, а предлаже и исушивање Скадарског језера, што је један од врхунаца апсурда политике у драми, у сукобу са здравим разумом. Такав модел политичког деловања је болно препознатљив и присутан и данас, због чега ова представа има снагу актуелног трагичког препознавања. (...)

Нарочита вредност врло успешне представе *Козоциг* избија из околности данашњег недостатка приче у театру. Тренд у савременом позоришту су ауторски пројекти и фрагментизована драмска стварност. Они наравно имају своје квалитете, одражавају дух времена, али су изгубили причу из позоришта. У том смислу, ова продукција враћа истиснуте вредности традиционалне драмске форме. На сцени простире луцидну приповест која има бројне слојеве, комику и трагику, домишљатост и апсурд, фарсичност и горчину спознаје стварности.

Ана Тасић (*Политика*, 24. 3. 2019)

Бунтом против демагогије

(...) Глумачка екипа (...) уиграно је функционисала на сцени, успијевајући да нам пренесе оштрину и духовитост текста Виде Огњеновић. Нарочито бисмо истакли игру Миша Обрадовића, који тумачи лик председника општине кроз трагикомичност фигуре једног типичног функционера – послушника власти и демагога, слијепог сљедбеника инструкција високо-руководног кадра, односно од брига оних којима влада. Игор Ђорђевић у улози професора ветерине, кроз истанчан глумачки израз спонтаности и комике преноси жар револуционарног духа и истинољубивости која се подрругује празној демагогији и утопистичким визијама прогреса који почива на сулудим идејама уништења природних ресурса. Горан Славић је вјерно обликовао лик Макање – улици и амбициозног младог партијског кадра, који је безусловну преданост партијским задацима учинио заиста комичним. Катарина Крек је тумачећи лик Јане лајавице пренијела женску храброст бунта који околина увијек доживљава као непромишљену женску глупост, па јој се ругају надимком „лајавице“ умјесто да буде доживљена као хероина. Младен Нелевић је пренио очај и немирећи став са непопуларном одлуком да се козе сељана униште, па непрестано пита „Али не и бијеле?“ доводећи сулуду одлуку руководства до нивоа комичног.

Убрзаној динамици кретања на сцени је нарочито допринијела симболично конципирана сценографија Герослава Зарића, који је стрмост планинског подручја представио каскадним степеничастим елементима, по којима се ликови као и њихове козе стално пењу и силазе, а истовремено смо доживјели сценографију као алузију на амбициозност партијског кадра у селу, спремног на све да пређе на једну степеницу горе у хијерархији. Костими Љиљане Драговић испратили су амбијент и вријеме одвијања радње, истичући нарочито припадност одређеној класи, па су видно одвојени углађени службеници и рустична ношња у сеоском крају.

Инсценација Виде Огњеновић није укључивала само реалистично-комични израз, већ се послужила и кинематографским „триковима“ који су дали печат ироније и моменат коментара радње и ликова, захваљујући улози наратора (Дејан Ђоновић) и употреби *freeze frame*-а („замрзавање кадра“) гдје се радња оптички „замрзава“ на пар тренутака да бисмо од наратора добили кратак извјештај о карактеру или животу лика. (...)

Ива Чукић Шошкић
(Портал: *Peripetija.me*, 22. 3. 2019)

ИНТЕРВЈУ

**Небојша
Ромчевић**
писац „Каролине Хојбер“

Ничије руке нису чисте, само су нечије прљаве, а нечије кржаве

Небојша Ромчевић, аутор *Каролине Хојбер*, стицајем околности није био на премијери бањалучке представе. Први пут је гледа на Позорју. Његова чувена драма, прича је то о два света, о свету узвишености и чисте уметности – с једне стране и свету свеколиког кича, неукуса, простоте... О побуни данас, томе да ли је могућа, је ли демократија само мртво слово на папиру, покриће за криволов, зашто сумња да би на ону чувену Аристофанову уцену данас мало људи реаговало, говорио је поводом стеријанског извођења *Каролине*, уз тврдњу да, док мрдамо, нема законских основа да нас се сахрани...

Од оне сцаре „Каролине“ са Анијом Манчић, која је била врло јасан позоришни крик онога времена, прошло је двадесетак година. Да ли се у нашем позоришту од тада ишта променило?

● Јесте, како није. Све се променило. Нагоре. Вишеструко. И увек кад мислите да горе не може бити – може много и много горе. Дубина свеукупног пада нема своје дно. У тој перспективи, и пад је лет.

Како се сујројшавишти данас, кад свака побуна заврши тамо где је завршила и Каролина Хојбер, чак не на тробљу, него изван њега? Чак кад се човеку учини да има смисла, она се на концу прервинује у нешто сујројшно онемо што беше њена суштина...

● То је доста деликатна ствар. Има побуна, и побуна. Има побуна у којима себе подстичете да се побуните и као цивилизовано биће, имате побуна где имате још маневарског простора, има побуна где га нема и где немате избора. Дакле, то су побуне: или ја, или они. Или ми, или они. Мислим да се као друштво крећемо ка тој тачки. Историја нам показује да се отприлике код нас ствари решавају прво гушењем слобода, гушењем појединаца, а потом општом експлозијом и катаклизмом. Никада из тога ништа добро није произашло, али се макар један облик зла претметнуо у неки други облик зла.

Када чује своје речи на сцени, како то писац доживљава, ишта му се можда до глави?

● Ово је представа инспирисана мојим текстом. Ово није играње мог текста. Драго ми је што је мој текст инспиративан за некакве друге позоришне моделе. Ствари имплицитне у оној врсти позоришта за које сам писао, редитељ је просто издвојио и учинио веома видљивима и експлицитнима, демонстрирао их је. И мислим да није изгубио на актуелности. У последњих 30 година на актуелности није изгубио ниједан текст који се бавио рушењем илузија, пропадањем илузија или узалудношћу борбе. Ми не излазимо из тог зачараног круга, тако да овај комад има само другу публику али исти јад који нова публика с њим дели. И да ли су то облици хероизма, да ли вапаји или тек облици, неко аутоопело које позориште држи само себи, или пак све то заједно – нисам више паметан да доносим интелигентне закључке, или нећу да будем глуп па да говорим како сам нешто закључио. Али док мрдамо – нема законских основа да нас се сахрани.

Кад гледаште прегршаву у којој вас глумци директно ојшужују за нешто за шта ама баш никако нисте криви, верујеште да су те речи намењене онима који нису дошли у позориште, они тамо не иду јер знају да би чули нешто што им се не допада, како се осећаште?

● Знате како, да су други пакао – од тога полазимо, и у процењивању самих себе држимо се по страни, или на неком нашем пиједесталу, али заправо сви смо у томе, свако од нас појединачно игра са самим собом неку врсту шаха у којем себи опрашта многе неморалне ствари, грдну количину неактивности, грдну количину узалудног трошења времена на лајковање по фејсбуку. Сматрамо да смо тако нешто урадили. Питање је да ли се ишта може учинити, питање је да ли је демократија апсолутно мртво слово на папиру, покриће за криволов, и онда ту човек не може себе да аболира. Не могу себе да сматрам другачијим, односно мање одговорним од оних који аплаудирају људима који не би смели да буду на слободи, или ја им не аплаудирам, али ту заправо, с мало веће дистанце, такорећи нема разлике. Невоља је што знамо да и глумци тј. ликови, то што они представљају, деле исту врсту одговорности као и ми који смо нападани. Једном речју, у овој читавој игри, ничије руке нису чисте, али нечије су прљаве, а нечије кржаве. Ту је главна разлика.

Мошо овој Позорја је „Побуна – женски род“. Звучи одважно, храбро, скоро сјасилачки, свакако поетски. Да ли је то ипак само мртво слово на папиру?

● Да сам жена...

Фото: Б. Лучић

А срећом нисте!)

• А срећом нисам!) или на несрећу!) Свакако, кад је тешко бити мушкарац данас, могу мислити, односно не могу ни да замислим колико је онда тешко бити жена. Побуна жене је само један сегмент побуне особе. Ако се жена буни као жена, то је само један део приче. Наравно, човек се буни из разлога који га највише угрожавају. Да ли жену највише угрожава то што је жена, или што је грађанин одређене земље, или што је запослена у одређеној фирми...? Бити жена у овом суманутом друштву заправо је један облик мањкавости. Сметње. И то не само у овом друштву. Што се више прича о равноправности полова – јасно је да равноправности нема. Изједначаје нас да смо социјално деградирани на исти начин, да слободе нема ни за мушкарце, ни за жене, ни за транссексуалце, ни за кога. Ми смо гладни слободе, и као мушкарци и као жене. Жене су вероватно још гладније. А питање је како бисмо и дефинисали ту индивидуалну слободу? Слобода да се каже оно што се мисли, што се осећа, то је заправо ускраћено жени која је и даље у једној врсти играња улога, нарочито овде где смо стално у новим таласима неоконзервативизма, и у новим имбецилним причама о породици као темељу српског друштва и осталим беспризорним свињаријама које се преливају од јутра до сутра, типа множите се Српчићи и остале небулозе. Бити жена је вероватно осећање које је имао Сизиф када је гурао камен. И ја не знам како изгледа побуна жене. Сећам се како је та побуна изгледала код Аристофана, али бојим се да је данас мало људи који ће на ту уцену реаговати.

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

О женској побуни у земљи окорелог патриотизма

Чланови овогодишњег Жирија открили су своје прве асоцијације кад су чули мото фестивала „Побуна – женски род“

Драматуршкиња Дора Делбјанко

„Та синтагма је наизглед усмерена, мада заправо скрива темељна људска питања и некако мислим да је њен директан смер којим вас наводи – на женска питања – својеврсни трик, начин да вас упуту на нешто пуно дубље, а то је управо питање толеранције, питање различитости, друштвене одговорности, некаквих озбиљних политичких тема. Мислим да је тај мото одлична платформа да се говори о многим другим неједнакостима.“

Глумица Андреа Јанковић

„Прва асоцијација ми је била, биће добрих представа! Друга асоцијација – напакон! Срце ми је пуно што на Фестивалу има много истомишљеника, мушкараца феминиста, жена које више неће ћутати. А да вреди говорити о овој теми у земљи окорелог патриотизма – вреди и треба! Трећа асоцијација – тема пун погодак! Четврта – побуна да, али не само женског рода. Побуна свих нас друштвених бића против непоштовања, разних понижења, некултуре и свега што на овим просторима онемогућује да живите без етикетања, предрасуда... Рекла бих зато – побуна – освешћивање или буђење!“

Забележила С. МИЛЕТИЋ

**Наташа
Иванчевић**
глумица у
„Каролини Хојбер“

Повратак снази игре

Наташа Иванчевић говори један од најважнијих монолога у *Каролини Хојбер*. Истина, у представи Народног позоришта Републике Српске о глумици која себе без остатка жртвује театру, сви су на сцени, јер то јесте представа о Глумцу. Редитељ Кокан Младеновић нас, готово брутално, без рукавица, суочава и са деликатном позицијом глумца о којој уметмо да мислимо површно и дивимо јој се из удобне позоришне фотеље, али нас суочава и са нама самима и друштвом у којем пасивно следимо многе, нимало добре, моделе. Наташа Иванчевић открива да јој је рад на овој представи донео драгоцен повратак игри и свест о дигнитету и моћи, дакле и о одговорности глумца.

Ово је њредсћава о Глумцу, њре свећа. Шћа граћоцено носћће из ове њредсћаве?

• Најлепши од свега био је процес рада после 30 година глумачког посла, стварно сам се вратила позоришту, оном исконском у позоришту, ономе због чега сам и изабрала да се бавим позориштем – игри пре свега. Ова представа је у великој мери резултат наше игре. То је велика Коканова [Младеновић] заслуга. Одушевљена сам што сам упознала тог човека. Гледала сам и волела његове представе, али сам увек мислила „не дај боже да радим са њим“. Мислила сам да се не бисмо нашли, међутим, нема веће ствари од оне коју је он учинио – вратио ме је глуми.

У овој њредсћави ви ошвараше ѡрсћор ѡлеаоцу да увиди не само у каквом друшћву живи нећо да је и он сам у великој мери као шћо друшћво, и више нећо шћо је сћреман да ѡризна.

• Ми овде не нудимо решења, ми показујемо стварност. Говоримо о стварима које се директно тичу наше стварности, што је у Бања Луци велика ствар.

Поћошћово шћо сће национална кућа.

• Управо то што кажете – национална кућа. У бурним смо временима и сматрам да је наступила велика криза у култури. Пре свега погледајте ко је данас елита. Елита вам је ко зна који слој људи који верује да је позориште

мртно и да не треба да постоји. Далеко од тога да они знају шта ми радимо. Они то не знају. Ово им је прилика да виде шта је глумачки процес и шта значи када један човек купи карту и гледа другог човека. Потпуно су се те ствари изгубиле. Живимо у свету ријалитија, сапуница, којима и ми, нажалост, кумујемо. Сви смо ми Хансвурсти, сви ми учествујемо у томе због материјалне стране. Сматрам да отварамо многа значајна питања и зато је ова представа важна.

Ви сте сви Каролина Нојбер. У интервјуу који сам радила са Андрашом Урбаном он говори о томе да је борба за женска права борба за људска права. Прича овде исто иде од појединачног ка општем, универзалном.

• Ово је прича о глумцу и сви јесмо Каролина Нојбер. И Пикси [Александар Стојковић] који игра у датом моменту Каролину, што је по мени једна од најзбудљивијих љубавних сцена, једна од његових најбољих улога. Ми говоримо о глумцу, о проблему глумца. Да, и глумице, али ово јесте универзална представа.

У представи у којој изговарате један од важних монологата на крају, Каролина говори о социјалној жртва којој је дала за позориште. Шта бисте ви, а кажете да вас је ова представа враћила ири, волели да ирате даље?

Отишла сам давно од тога да желим одређену улогу. Давно сам схватила: можда неки људи боље виде. Мени је важно да ме нешто испровоцира да дам нешто што можда нисам ни знала да имам у себи. Отворена сам за такву врсту рада. Основни наш задатак је, сматрам, да будемо глас народа и морамо да проговоримо. Неће нико други, вероватно. Морамо да подсетимо да смо ми битни точкови овог друштва.

Разговарала Наташа ГВОЗДЕНОВИЋ

Александар Стојковић

гумац у
„Каролини Нојбер”

Све помножено са нулом је нула

Гумац Александар Стојковић био је уметнички директор НП Републике Српске када је одабрано да ће се радити овај Ромчевићев комад. У представи игра оба принципа, и уметност и шунд, и истину и лаж, и потлаченог и тлачитеља. Он је и Каролина Нојбер и Хансвурст. О томе колико је ова представа и његов лични глумачки крик, шта о њој мисли премијерка земље у којој је била премијера и зашто се буне кад у НП РС гумац почетник има вишу плату од првака београдског Народног позоришта, говорио је поводом извођења представе на Позорју...

У представи тремојасно вичете и шајућете „Треба бежати”. Ма куда да бежимо, да им оставимо оно што је и наше?

• Нисмо овом представом хтели људе да потакнемо на бежанију. Она може бити једна од опција, али крајња. Желели смо да упремо прст у проблеме код нас, а мислим да нема никакве разлике ни у Србији, ни у региону. Тај комад сам бирао док сам био уметнички директор. Био сам студент када сам гледао прву представу и ту Каролинину борбу против кича и шунда и онога што нас систематски уништава и на одличном је путу да нас потпуно уништи. Желели смо да упремо прст у тај кич да бисмо указали како постоји и нешто друго што је племенито. Да се окренемо лепој речи која прави боље грађане, земљу, да нам то помогне да се мењамо. Онда су из тога испливале различите конотације као производ наших разговора, импровизација о Каролини Нојбер и онога против чега се она борила пре триста година. Она нам је помогла да кажемо шта желимо да кажемо о нама данас.

То што говорите на сцени је и ваш лични глумачки крик?

• Има доста од тога. Све те импровизације, та скупштина, тај Хансвурст, то су наше речи које све у друштву Хансвурст. Водили смо рачуна да то не буде неки наш лични обрачун. Помињу се ту и неке ствари које се не дешавају код нас, али и те ако имају рефлексију на нас. Политичара кога смо првог поменули, он не живи код нас, али има рефлексију на нас тамо. Све те људе које смо поменули, они имају утицаја на наш живот.

Глумци су данас врло јасни, врло јасно нејодују проишварима за које мисле да су лоше за њих и за друштво. Ко-

Фото: Б. Лучић

лико оно што ради на сцени билдује храброст глумца за сцену која је многа шира – улицу?

● Мислим да није добро ако се глумац сврстава на било коју страну једне или друге политичке опције. Као што није добро кад то ради лекар, а глумац је лекар за душу. Нисмо се у представи сврстали ни на једну страну, позиције или опозиције. Желимо само да отрезнимо људе који долазе у позориште. Ми у Републици Српској можда немамо разлог за борбу и побуну јер смо боље плаћени од глумаца овде. Немамо можда ТВ и филмску продукцију, али наш глумац треће групе, то су они који су тек дошли са академије, приде имамо још увек право да запошљавамо, такав глумац има вишу плату од првака у НП. Плате су солидне и редовне, али издвајање за културу је мизерно. Дају нам 0,63 одсто а онда они себи купе два „аудија“ за исту количину новца. Они који одлучују нису свесни шта култура значи за народ. Ако изгубимо тај идентитет – готови смо. Ког ће нам врага онда све те „ракијаде“?

Фото: Б. Лучић

Да ли је ико од њих гледао представу?

● Ма јесте, премијерка. Долазе они. Нисам сигуран да је била одушевљена, али одмах после добили смо паре да обновимо фасаду Позоришта.

„Побуна – женски род“ и „Каролина Нојбер“. Није било лако Каролини, није лако ни данашњим Каролинама. Кокан вас је све убадио у женску кожу...

● Кренућу од саме чињенице да за пет година, колико сам био уметнички директор, нисам нашао много комада са добрим женским улогама...

Али ево, Небојша је најписао један! Један мушкарац најписао је огу глумици...

● Кокан је то добро смислио да сви играмо Каролину, да се поставимо у њену кожу. Мислим да жене тешко могу да се изборе у оваквом друштву. Али, на пример, код нас у Народном позоришту је 14 жена и 13 мушкараца. Жене су за три копча боље од нас.

Шта мислиш, ко би могла да буде Каролина Нојбер данас у овом нашем региону?

● Хана Селимовић. Код ње нема ништа испод жита. Има тај став. Глумци су умни људи, много читају, играју, говоре мисли великих људи. Хтео-не хтео, мораш да читаш. Може то бити и та прва Каролина Нојбер – Анита Манић, гледао сам је као студент. Она ме је инспирисала да одaberем овај комад за наше позориште.

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

ПОЗОРЈЕ МЛАДИХ

Антон Павлович Чехов: ВИШЊИК, ГАЛЕБ
Факултет драмских уметности
Катедра за позоришну и радио режију

II година позоришне режије
Шеф класе: Алиса Стојановић, ред. проф.
Тара Манић, стручни сарадник

II година глуме
Шеф класе: Биљана Машић, ред. проф.
Павле Лазић, уметнички сарадник
Мина Обрадовић, стручни сарадник

Три нивоа Чехова

На другој години глуме и режије ради се Чехов. Добро послужи за рад на лику, за индивидуализацију типова, за праћење *развојној љушци* добро познатих карактера. Чехов је, ипак, много више од добрих монолога, који се најчешће спремају за пријемни испит. То знају и професори и студенти и зато свако поновно извођење *Вишњика* и *Галеба*, на пример, отвори нове спознајне канале за тумачење и преликавање у стварност 21. века.

Факултет драмских уметности Београд представио се управо Чеховљевим комадима *Вишњик* и *Галеб*, показавши „нове форме“ за којима жуди Трепљев, у својеврсном сиромашном позоришту, одушевивши стеријанску, махом студентском знатижељом здружену, публику. Класа позоришне режије (класа проф. Алисе Стојановић и Таре Манић) и глуме (проф. Биљана Машић, Павле Лазић и Мина Обрадовић) изградиле су занимљиву зиданицу (тростратну) где су публику „прошетали“ кроз Чеховљев свет. Замисао да се три кратке деонице изводе у три различита простора врло је успешна: учионица са *дуплим дном* – огледалом у који упадају Андрејевна Рањевска и Алексејевич Лопахин, двориште Академије уметности где се развија драма између Дуњаше, Шарлоте, Епиходова, Јаше и Лопахина, а истовремено чујемо да је Лопахин коначно купио вишњик из претходне сцене, и трећа сцена у великој сали где су представили добро познату причу о Трепљеву, Нини, Аркадини и Тригорину. Замисао одлична, која би вероватно постала

Фото: М. Блашковић

Фото: М. Блашковић

напорна публици, да редитељски и глумачки није реч о правим малим посланицама, које одликује *сћрасна мера*. Снага *тенија* сажета у орахову љуску! Огледало у првом делу као да је она позната пушка на зиду која ће кад-тад опалити. Хоћу рећи: погледајмо се, сагледајмо се, размислимо и видећемо Чеховљеве јунаке у нама самима. Зато је ова једночасовна згода добар пример ре-контекстуализације велике литературе, која није само легат оставштина великог писца, већ и нешто од чега можемо да учимо о свету данас! А то је поента, зар не?

Драматизацију прве мале представе – *Вишњика* – урадио је **Ђорђе Косић**, режију је урадила **Ања Чуковић**, док је за кореографију заслужна **Марија Миленковић**. Специфично тумачење Рањевске и Лопахина изнели су **Тара Ђурашиновић** и **Филип Станковски**, проналазећи, притом, савремене и духовите начине да се прикаже Чехов. Другу сцену из *Вишњика*, сада у отвореном простору, режирао је **Стефан Чамчић**, а врло успешно играли су **Јана Бјелица** (Дуњаша), **Нина Перишић** (Шарлота), **Реља Јанковић** (Епиходов), **Никола Цветковић** (Јаша) и **Филип Станковски** (Лопахин).

Са *Галебом* су се суочили **Сања Лукић** (Аркадина), **Алиса Радаковић** (Заречна), **Андрија Никчевић** (Трепљев), **Денис Мурић** (Тригорин), показавши аутентичност перцепције и комичност у односима. Те „нове форме“ за којима се одвајкада тежи, та потреба да се Чеховљева драма на имању код Сорина (којег не видесмо овде) изводи сваки пут на различит начин, показује због чега је *Галеб*, та комедија са „три женске, шест мушких улога, четири чина, пејзаж (поглед на језеро), много приче о књижевности, мало радње и гомиле љубави“ пресудна за драмско писање, као и за позориште. Ове две женске и две мушке улоге које су одигране пред нама представили су нам не толико причу о књижевности, већ причу о „сценским уметницима“ претпостављам деведесетих година.

Све у свему, реч је о врло добрим сценским вежбама, о добро увежбаној и талентованој класи, која је у кратким комадима показала да је у стању да препозна све оно што велика књижевност нуди данас и све оно што можемо да научимо од ње.

Милена КУЛИЋ

Јован Стерија Поповић: ЖЕНИДБА И УДАДБА Режија: Вида Огњеновић

II година глуме

Класа: Вида Огњеновић, проф. емеритус

Асистент: Слободан Бештић

Сарадник у настави: Јована Тодоровић

Театар умивен смехом

За Стеријин комад *Женидба и удадба*, сећам се, Селенић је записао да је у питању „наивно примарни“ материјал за прављење комичног. И одиста јесте. Реч је о вредностима у понашању младожење, проводације, суседа и сусетке: потреба за *правим животињним садржајима*, уништеним грађанском ускогрудошћу и жељом за богаћењем. Са таквим одређењем Стеријиног дела делали су и студенти друге године глуме Факултета савремених уметности Београд (класа Вида Огњеновић, Слободана Бештића и Јоване Тодоровић).

Поред основне комике која проистиче из самих карактера, из њиховог унутрашњег устројства, из хипертрофије једне особине, у овом Стеријином делу има и врсне вербалне комике. Примера за њу у овој представи има доста. Једно такво место јесте и сцена у којој младожења разговара са потенцијалним будућим супругама (Јулка, Пела, Мела, Ната, Ката). Овде немамо само удвајање дијалога, већ петоструке дијалогске секвенце, у којима градацијски пратимо младожењине промене. То је изврсно изнео **Стефан Јевтовић**, који је дисциплиновано и стваралачки одговорно приступио смеху, као нечему врло озбиљном, ако не и најозбиљнијем, што и јесте основни предуслов добрих комичара. Идеја је добро реализована, ликови зачињени колоритом и позоришном занимљивошћу, глумци не посежу за поступцима који би их учинили допадљивим, већ играју са хумористичком сочношћу. **Стефан Геић** и **Владана Зиндовић Дошљак** као проводације играју врцаво и заводљиво, **Ивона Митић** као мати, лењо заваљена у столицу у подневној одећи кад на врата стижу проводације, **Јован Нешковић** ништа мање дисциплиновано као отац, а **Наташа Станишић**, **Тамара Станисављевић**, **Нина Мрђа**, **Ива Павлековић** и **Јована Видаковић** као Јулка, Пела, Мела, Ната и Ката у својим ликовима

Фото: М. Блашковић

Фото: М. Блашковић

налазе прилику за глумачку и хумористичку егзибицију. Кумачу и тетку играју **Моња Медаковић** и **Ана Лечић**, градећи овај хумористички догађај својим улогама. Са становишта глумачке интерпретације представа је прилично хомогена, публика је препознавала и упознавала Стеријине дијалоге и реаговала на њих искрено и импулсивно. Стога, могли бисмо да кажемо да је овај комад у режији Виде Огњеновић успех на Стеријиним позорју! Дан пре *Козоцида* за ову редитељку имамо један плус (видећемо даље)! За глумачку екипу, без икакве дилеме, велики аплауз!

Милена КУЛИЋ

Дејан Дуковски: БУРЕ БАРУТА Факултет савремених уметности Београд

Класа: Бранислав Лечић, проф.
Асистент: Дубравка Ковјанић

Једна необична епифанија

Да би ме читаоци, на самом почетку, разумели на прави начин – реч је о мени омиљеном постјугословенском тексту. *Буре баруџа* Дејана Дуковског, драма страшна и сурова, где је, као никада пре у нашем позоришту и кинематографији, приказан морални и психички пад једног народа и појединаца у њему. Било је просто немогуће да та представа не буде актуелна у њеном тренутку (када су у Београду забранили демонстрације, глумци су шетали на сцени, носиле мајице Отпора), а Паскаљевић нешто касније, 1998. године, снима филм који постиже велики успех и међународно признање (уз филмове *Прије кише*, *Одисејев њоћлед*, *Underground* и *Лејла села лејло Ђоре*, најважније остварење постјугословенске драматургије).

Буре баруџа прича је о јазу између прератне и послератне генерације, између младих и старих, мене и њега, између нас и нас, њих и нас, нас и њих. Ритам текста је као упаљени фитиљ, а призори се нижу једни за другим и чекамо шта ће и када ће да нас усмрти. Једна необична епифанија, текст који је заснован на неочекиваном, непрестано изневерава коначност у себи, поиграва се подразумевајућим,

право буре барута набијено енергијем, али се никако поуздано не зна када ће и где ће да експлодира. Јер, знамо да може и знамо да хоће. Од свих драмских комада који говоре о трагичним местима где се старе мржње хране етничким, расним и верским непријатељствима, ово је можда и најгневнији и најхрабрији приказ времена који је изродио најокрутнији рат у Европи након хитлеризма. Стенли Кјубрик је свет шокирао *Пакленом њоморанџом* – футуристичким погледом на стање у којем се моралност и правила која управљају друштвом урушавају. *Буре баруџа* свет је продрмао истом јачином, али с једном битном разликом – није више реч о илузији, реч је о реалности и животу.

Фото: М. Блашковић

Уколико представу *Буре баруџа* у изведби студената Факултета савремених уметности Београд (класа проф. Бранислава Лечића и Дубравке Ковјанић) посматрамо као покушај подсећања на значајно остварење у историји српске кинематографије и позоришта, онда она има пуно оправдање као привлачно обележавајуће сведочанство. Уколико је, с друге стране, промотримо изван свих очекиваних и обележавајућих оцена – ово је један позоришни успех. Ова представа, у својој пуној снази, представља једну генерацију која свим својим вештинама и умећу додаје осећање за стил, за живот, за животне чињенице и њихов одраз у огледалу театарске фикције, изнад свега – осећање за игру реалности.

Ланчана повезаност свакодневне животне окрутности исказује се лако у овој представи и представља суптилну позоришну анализу балканских народа – нема кривца, има само жртве и крвопролића. Дуковски, по узору на дијалог

Фото: М. Блашковић

из *Вршешке* Артура Шницлера, прецизно замењује тему љубави темом мржње и убија на све могуће начине. Због једног мотива и без дилема. Студенти друге године глуме редитељским осећајем су минималистички дотерали дешавања на сцени и препустили гледаоцима да у себи доврше оно што су на позорници видели и стресу се од ужаса.

Представа *Буре баруша* у извођењу ових младих људи користи све што јој пружа сцена, не дозвољавајући било какву пренаглашеност (сем смрти која сад превише боли). „Живели и у здравље“ више нема смисла, уколико је живот пропадљив и већ одавно распаднут. „Неке ствари једноставно не могу да се среде“ – изговара Благоје као да не говори о слупаном форд ескорту, већ о животу затвореном на путу између онога што бисмо *желели* да буде и онога што, хтели ми или не, ипак *мора* да буде.

Минималним одступањем од текста Дејана Дуковског екипа ове представе показала је крајње разумевање онога што играју, што је ретко видети у позоришту, иако би требало да се подразумева. Представу својим појединачним улогама чине: **Горан Ивановић** (Димитрије, Мане), **Страхиња Јановић** (Анђел, Џими), **Страхиња Падежанин** (Света, Коста), **Ђорђе Јовичић** (Благоје, Ђорђе, Човек), **Стефана Бекоња** (Александра, Борка), **Лазар Тешић** (Симон, Кирил), **Нађа Ристић** (Ана), **Томислав Радосављевић** (Адреја, Полицајац), **Тара Милутиновић**, **Вања Радивојевић** (Светле), **Наташа Илић** (Геле), **Бојана Саватић** (Ђора), **Бојана Илић** (Евдокија) и **Јована Стевановић** (Жена).

Милена КУЛИЋ

ЈУЧЕ НА ПОЗОРЈУ

Дани књиге

(прва сесија)

Тина Перић, „Пут извођача: Од ЈА ка Сопству“
Зборник радова „The Critic is Present Or: Towards Embodied Criticism“
(енглеско-француско издање)

Очување смисла и духа ширења мисли о театру

Издавачки центар Стеријиног позорја сврстао се у ред једног од најактивнијих домаћих издавача театролошке литературе: У протеклој години изашле су три театролошке студије у едицијама „Експозиција“ и „Синтеза“, Антологија нове словачке драме, Зборник радова као резултат научног истраживања, четири свеске часописа *Сцена* на српском језику, једна свеска *Сцене* на енглеском језику, те *Годишњак позоришта Србије*.

Богата издавачка продукција Стеријиног позорја презентује се на овогодишњим Данима књиге на два сесијама. Модератор Дана књиге је **Александар Милосављевић**, који је на почетку подсетио да позориште нису само представе, већ је то и промишљање о театру. Нажалост, рекао је Милосављевић, живимо у времену кад је таквих издања све мање, а нису увек ни доступна. Гест Стеријиног позорја, које не

само што издаје већ и широко дистрибуира књиге, чини их доступним, вредан је пример очувања смисла и духа ширења мисли о театру.

На првој, јучерашњој сесији представљена је књига **Тине Перић** *Пут извођача: Од ЈА ка Сопству*. Ауторка у својој интердисциплинарној студији истражује феномен глумачког извођења – реч је о сложеној и свеобухватној духовној трансформацији кроз коју извођач пролази у процесу обуке, припреме улоге и, коначно, у самој изведби пред гледаоцима. Тина Перић закључује да искуство свих облика извођачких уметности нуди могућност, како извођачима тако и гледаоцима, да себе доживе као тотално биће, пониште двојеност унутар себе самих и дистанцу од света који нас окружује.

– Књига је део мог доктората и изнећу личне аспекте њеног настанка, каже **Тина Перић**. – Све је производ „фрустрације“ у тренутку одабира професије – још у детињству сам хтела да будем глумица. Остала сам у шоку кад нисам успела да се упишем на Академију. Из тога је и произишло опсесивно праћење позоришта и посматрање шта глумац ради на сцени. Следило је проучавање теорије глуме. Опет из личних разлога, пролазим и кроз искуство духовних и психолошких пракси. Моје бављење теоријом извођења и психологијом је опсесивно и задире у дубину. Трагам за одговорима на нека питања. Истраживањем односа ЈА према Сопству, вежбањем, праксом и посвећеношћу аналогија се наметнула природно кроз духовне и позоришне праксе. Спонтано сам комбиновала, те праксе су испреpletане и у позоришној пракси и у методологији извођења. Истраживање није било тешко, носила сам у себи искуство, а прича се ширила у разним правцима – тако је настала књига. Однос ЈА и Сопства јесте призма кроз коју ће се преламати сав материјал – објаснила је Тина Перић.

Ауторка је мапирала и друге теме које из тог материјала произлазе: Веза живота и извођења; Анализа принципа извођења; Разрада појма отеловљења; Анализа типа емоција присутних у извођењу; Нови концепт улоге и лика...

„Студија Тине Перић *Феномен Сопства у естетском искуству извођача – њерформера* врло је смело, свеобухватно и амбициозно постављена. Ако се има у виду тај почетни ризик, њен резултат још је значајнији. Изабрала је тему која се и у оквиру најсложеније од свих интердисциплинарних проблематика које трети-

Фото: М. Блашковић

рају студије позоришта и извођења – а то је она која се своди на феномен самог (глумачког) извођења – врло ретко истражује, чак и у најширим светским оквири-ма. Реч је о сложеној и свеобухватној психолошкој и духовној трансформацији кроз коју извођач пролази, или може да прође, у процесу обуке, припреме улога и, коначно, у самој изведби пред гледаоцима и са гледаоцима“ – наводи рецензент **проф. др Иван Меденица**. Додаје да та „трансформација није заступљена у сваком извођењу, она је потенцијал који треба гајити и развијати континуираном и темељном психофизичком обуком, потенцијал који се, и поред најпосвећенијег могућег приступа, релативно ретко остварује. Тина Перић, наводи Меденица, „издваја као суштину те духовне и психичке трансформације, привремено удаљавање од механизма нашег Ја, под чиме мисли на онај део субјекта који се идентификује с нашим мислима и емоцијама, односно са сликом коју имамо о себи као заокруженом, фиксном и аутономном идентитету. Сврха тог удаљавања јесте остваривање „истинског Сопства“, што је појам који кандидаткиња постулира као искуство духовног тоталитета и јединства, с оне стране свих бинарних подела“...

...„Теоријско-културни оквир везан за појам Сопства само је полазиште за темељну, на научном и уметничком знању засновану елаборацију дотичног процеса психолошке и духовне трансформације онако како се она остварује у естетском искуству извођача, у самом чину извођења и свему што томе претходи. Реч је о превазилажењу подвојености које одликују сам извођачки чин – извођач и улога, извођач и партнер, извођач и публика – а, путем фаворизовања неких општих принципа извођења, као што су тишина, интуитивно мишљење, технике концентрације, стваралачка пасивност...“, између осталог наводи проф. др Иван Меденица.

На првој сесији представљен је и **Зборник радова** са 15. међународног симпозијума позоришних критичара и театролога (Нови Сад, 2015), *The Critic is Present Or: Towards Embodied Criticism/ „Критичар је присутан или Ка отелотвореној критици“*. Традиционални скуп Позорје од 1970. организује у сарадњи са IACT (Међународна асоцијација позоришних критичара), у петнаестом издању и са Битеф театром. председавајући Симпозијума био је Иван Меденица, директор конференција IACT, а скуп је окупио истакнуте театрологе из Казахстана, Немачке, Сједињених Држава, Португала, Велике Британије, Словеније, Италије, Шведске и Србије. У зборнику су заступљени радови Ирине Антонове, Кристофера Балмеа, Дороти Чански, Руи Пине Коелхо, Диане Дамиан Мартин, Ненада Јелисијевића, Александре Јовићевић, Милана Мађарева, Миљивоја Младеновића, Тине Перић, Ксеније Радуловић и Маргарете Соренсон.

Бранислава ОПРАНОВИЋ

31. МАЈ – СВЕТСКИ ДАН КОМШИЈА
INTERNATIONAL NEIGHBOUR DAY
Данас будите љубазни. Говорите често *Quomodo vales?*
(Како си? Како здравље?)

ОКРУГЛИ СТО: КАРОЛИНА НОЈБЕР

Време је да их уништимо и запалимо!

Округлом столу о представи *Каролина Нојбер*, у извођењу Народног позоришта Републике Српске Бања Лука, присуствовали су писац Небојша Ромчевић, редитељ Кокан Младеновић, уметнички директор Позоришта Владимир Ђорђевић и глумци – Златан Видовић, Александар Стојковић (бивши уметнички директор Позоришта), Наташа Иванчевић, Миљка Брђанин и Наташа Перић

Гласање публике за најбољу представу Каролина Нојбер – 4,29

Водитељку Округлог стола **Ану Тасић** најпре је интересовало пишево мишљење о радикалном редитељском позоришту/поступку који мења структуру самог драмског текста. **Небојша Ромчевић** истиче да је комад настао пре неколико деценија, у неком другом политичком контексту, али драго му је што и данас инспирише редитеље, да им послужи као оквир за неки нови садржај. Није му толико важна сама интерпретација, већ као и сваком писцу да постоји праизведба где су ствари урађене како их је замислио, а све остало је бенефит. У том смислу и ова представа је за њега велики бенефит, јер је Кокан Младеновић, држећи се његовог текста и базичне приче, у комаду нашао одскочну даску за своје идеолошке, емотивне и личне искораке. Синоћна представа за Ромчевића је својеврсна интеракција две врсте естетике, два ауторска погледа, извесно преливање у нешто што је нови дијалектички квалитет. Сматра да је глумачки ансамбл јуначки изнео помало шизофрену позицију глумаца да симултано буду и у тексту и у метатексту, да су истовремено и ликови и извођачи – и да је публика то препознала. Све време се питао „шта је кичма читаве ствари у овој представи“ и на крају схватио: то је емотивни однос према садашњем тренутку, и то осећање света дато је више него јасно. И пишево осећање света је на неки начин редефинисано, јер у време кад је писао *Каролину Нојбер*, мислио је да ће ствари бити боље. А данас тако више не мисли. Иако постоје и техничке и естетске и методолошке разлике на релацији Ромчевић писац/Младеновић редитељ, постоји и нешто заједничко, а то је осећање гнева и разочарање. Треба побећи, закључио је. Сматра да је представа потпуно директна и скроз недвосмислена, јер је и време такво, а умирање у лепоти је за оне цивилизације које имају времена. **Ана Тасић** је питала писца о контексту у коме је комад писан, да ли се разликује од данашњег, и колико је тада постојала жеља да се позориште промени. **Ромчевић** је одговорио да су у оно време друштвене околности биле драматично другачије и да је сам веровао како је ситуација у којој су он и читаво друштво, плод несрећних историјских околности и само је питање кад ће се точак историје померити из блата у које је запао, а запао је у још већи глиб. Да данас пише *Каролину Нојбер*, писао би је агресивније, јер сада је много

јасније да је њена битка осуђена на пропаст. Данас увиђа да шта год она чинила, контекст је тај који поједе њену амбицију и њен идеализам, а поклањање сопственог живота позоришту није ствар промене света, већ налажења утехе.

Игор Бурић, водитељ Округлог стола, питао је **Небојшу Ромчевића** какав је данас у позоришту однос реформаторског потенцијала који користе редитељи попут Кокана Младеновића и оног популистичког. Писац је одговорио да се слобода театра остварује оног тренутка кад не морате да покуцате на врата оних који „држе кесу”. Сваки тренутак сусрета с неком институцијом је корак кад почињете да прибегавате компромису. Апсурдност позиције у којој се борите против система од чијих представника тражите новац, јесте заправо тотални апсурд ваше ситуације. Ту негде почиње прича о популизму. Начелно гледано, популизам је данас нешто што се именује мејнстримом, као нешто што има милијарду прегледа на Јутјубу. Поставља се питање шта онда није мејнстрим? Сматра се, наиме, да је мејнстрим „прогутао” сву алтернативу. Ситуација у којој не морате да се борите за публику јесте ситуација релативне слободе. И њу остварујете тако што жртвујете највећи део мејнстрим публике. То вас доводи у позицију секте, својеврсног удружења људи који верују у неку идеју упркос реалности, и та позиција не мора нужно бити лоша. Идеја онога што није мејнстрим је спремност на пораз, али са осећањем сопствене вредности. Оно што није мејнстрим по првилу је осуђено на пропаст, јер живи на маргинама токова новца, али, с друге стране, учесницима немејнстрим токова пружа осећај достојанства. Ниједно друго осећање вам не може надоместити оно да сте у праву док се бавите својом уметношћу. Будући да је чињеница како се позориште увек стварало због публике, некакав идеал би био да се можете обраћати разноврсној публици.

Истакавши да је Кокан Младеновић често бескомпромисан и, условно речено, наступа с позиција маргине, али да упркос томе његове представе имају добар одзив публике и констатујући да *Каролина Нојбер* делује више као друштвено-политичка трибина него представа, **Игор Бурић** је позвао редитеља да се укључи у разговор. **Кокан Младеновић** је рекао да је драгоцен текст Небојше Ромчевића био полазиште за реинтерпретацију властитих позиција из угла Каролине Нојбер. И на првој проби, којој је присуствовао и писац, рекао је да је његов порив да ради ову представу чињеница да је позиција свих нас данас позиција Каролине Нојбер. Пролазимо кроз идентична понижења, подједнака неразумевања и кроз исти немогући оквир који је задат, а у коме се покушава правити театар достојан имена *Шеаџар*. Бавили су се истраживањима паралелних токова између судбине Каролине Нојбер и њене реалне биографије, као и токова измишљених момената њене биографије, који такође постоје у овој представи, и онога што јесте сам текст. Сматра да није време суптилних метафора и да би можда приватно волео да се бави позориштем које има знатно више илузија и естетике, али ипак се морамо суочити са стварношћу која нам је уништила животе. Уместо софистицираног дијалога, шаком у главу с онима који су вас већ на самом старту понизили, време је да их уништимо и запалимо, сматра Младеновић. **Бурић**

је додао да је и проценат позоришне публике близу нуле, те да има осећај да исти круг људи истом кругу људи мање-више саопштава исте ствари. **Младеновић** је рекао да постајемо секта у држави која има фрапантни недостатак културне политике. То што се проценат позоришне публике смањује из године у годину јесте недостатак нечега што мора да се пројектује. Ако од обданишта немате културу читања, не водите децу у позориште, на изложбе, не усадите им одмалена оне истинске уметничке вредности, и све то провлачите кроз читав систем школовања и образовања у друштву које обилује ријалити програмима и вулгарним политиканством на све стране, онда је илузорно очекивати да ће људи са 18 година из чиста мира отићи да купе карту за позоришну представу. **Бурић** је упитао која је стратегија позоришног уметника данас да делује на културне политике у држави, тј. да добаци што даље. **Младеновић** је рекао да нема поверења ни у друштво ни у еснаф. Сматра да су позоришни људи несложна братија и да им је још само преостало да војују своје индивидуалне битке и на тај начин допру до стотинак гледалаца у публици који гледају њихове представе. Сматра да добар део колега саучествује у злочину естрадизације позоришта, компромисног театра, да креирају бесмислене репортаже који су сами себи сврха... не мисли чак ни да су колеге. Преостало је још само да се причају појединачне приче у које се верује и за које се мисли да имају смисла. Индивидуална, а не колективна борба.

Ана Тасић је позвала глумице да се укључе у разговор, упитавши како је играти мушке ликове „под брковима” и колико им травестија помаже да се истина можда каже на други начин. **Наташа Перић** каже да је у овој причи то заиста било лакше, јер су имале осећај слободе да изразе оно за шта су мислиле да само мушкарци могу изразити. **Миљка Брђанин** мисли да је увек са маском на лицу лакше рећи неке ствари, јер тако се браните од онога у чему бисте можда погрешили или у шта нисте сигурни.

Игора Бурића је интересовало зашто је *Каролина Нојбер* бирана да се игра у Народном позоришту Републике Српске и зашто оваква подела улога. Глумац **Александар Стојковић**, бивши уметнички директор у чије време је на репертоар постављена ова представа, произведбу ове

Фото: Б. Лучић

представе гледао је као студент у Атељеу 212, касније и још неколико других верзија с различитим поделама. Тај комад и то са чиме се Каролоне Нојбер борила, до данас се није променило. Већ дуже време га је тај комад интересовао, али трагао је за правим редитељем који би артикулисао да глумачки ансамбл јасно проговори о шунду и кичу, о чињеници да смо на самој ивици да дословно нестане. Кокан Младеновић је био најбоље решење за тако нешто. Мислио је да се бањалучка публика и публика из целе Републике Српске баш неће отимати за карту више да погледа ову представу, али погрешно је, публике има и на ногама испрати читаву представу. Младеновићева теза да смо сви ми Каролина Нојбер определила је и поделу улога.

Из публике се за реч јавио **Борисав Матић** и рекао да је веома ефектно кад глумци на почетку представе прозивају публику и упитао редитеља је ли било мало више простора да се укаже на одговорност оних који су против кича и шунда. **Кокан Младеновић** је господина најпре питао да ли је гледао представу до краја, а кад је добио потврдан одговор, рекао да крај представе јасно говори како смо се сви продали и постали Хансвурсти, те да јаче и боље од тога није умео.

Силвија ЧАМБЕР

СТУДЕНТ КРИТИЧАР: КАРОЛИНА НОЈБЕР

„Калимеро Нојбер” или „Учена публика је Хансвурст”?

У четвртак, 30. маја на Сцени „Петра Добриновић” СНП-а, публика је имала прилику да доживи *Каролину Нојбер* Небојше Ромчевића, у адаптацији и режији Кокана Младеновића, коју су извели глумци Народног позоришта Републике Српске Бања Лука.

Тачно двадесет година након тријумфа Ромчевићевог комада на Стеријином позорју, Каролина Нојбер је поново добила могућност да гласно проговори о просветитељским идеалима, о вери у могућност промене друштва до које ће доћи кроз естетско васпитање пука, о узвишености којој се може одредити цена на тржишту, и о неминовној одбачености оних који тврдоглаво јуре да представљају истину по сваку цену. Каролина Нојбер је поново добила могућност да запали Хансвурста.

Премештена из немачких земаља 18. века у нашу свакодневицу, на елитни позоришни фестивал, несрећна глумица реформаторка, у колективном тумачењу Златана Видовића, Маје Вујановић, Наташе Иванчевић, Горана Јокића, Миљке Брђанин, Ање Илић, Ђорђа Марковића, Наташе Перић, Александра Стојковића и Бориса Шавије, спаљује лутку вашарског забављача Хансвурста. А ко је он данас? Он је Војислав Шешељ, Курсације, телевизија „Пинк”, Радош Бајић, било који ријалити, али и образовни систем, Министарство полиције, демократија у Срба, и коначно – чак су и избори Хансвурст.

Фото: Б. Лукић

Кокан Младеновић у поставци не одустаје од свог карактеристичног „играња на публику”, које у овом случају онемогућава мелодрамски доживљај који сам Ромчевићев текст (без обзира на сву дубоку иронију) ипак сугерише, јер *Каролина Нојбер* јесте грађанска драма за образовану публику која долази у позориште да доживи оно од чега у животу бежи. А зна се да грађанска публика данас долази да гледа представе Кокана Младеновића да би доживела побуну и поверовала да је ипак све у реду докле год побуна у позоришту постоји.

Кроз једноставну и маштовито коришћену сценографију, кроз инистирање на једнакости међу половима, кроз искрену и страствену игру, али и подсећање на чињеницу да годишњи буџет за културу Републике Српске износи бедних и баналних 0,63 посто, ова представа јасно и гласно каже – оно што почиње нулом, нулом и завршава. Они који су дозволили да им животима управљају нуле, и сами су нуле.

Да ли је онда ова представа Кокана Младеновића подложна већ излизаним коментарима о лажној ангажованости његових представа, о задовољавању истомишљеника? Или је ламент уметника над светом уметношћу која се систематски уништава?

Чини се да је *Каролина Нојбер* ипак имала намеру да образује учену публику, а не да је ушушка. Јер како би непросвећена образована публика могла икога да просвећује? Публика која ћутке дозвољава да се три века након смрти Каролине Нојбер уметници третирају на исти начин, да се целокупан народ третира на исти начин, публика која дозвољава да новац и конкуренција опстају као највише вредности и циљеви друштва, а за то време очекује уметност од уметника, јесте најобичнији Хансвурстов прдеж.

Марија ПЕЈИН
IV година драматургије
Академија уметности Нови Сад

ЖЕНЕ НА ПОЗОРЈУ: Композиторке

Музика је лирска ђаучина између срца и мозга
(Мирослав Крлежа)

Ивана Стефановић (1948). Њене композиције јавно се изводе од 1966. Била је главни музички уредник Радио Београда 1, уметн. директор фестивала Бемус. Предавала примењену музику на ФМУ у Београду. Њена дела извођена у више од 20 земаља широм света, на престижним фестивалима. Бавила се радиофонијском и сценском музиком (више од 40 представа у Србији и региону): 1 Стеријина награда (*): *Кад су цвешале ђикве* (НП Београд, 1985), *Кањош Мацеџоновић* (Град театар Будва, 1990), *Башића слезове боје* („Д. Радовић”, 1996), *Турнеја* (Атеље 212, 1997*), *Породичне ђриче* (комп. *Пшица*, Атеље 212, 1998).

Ксенија Зечевић (1956–2006). Композиторка, пијанисткиња, поета... Филмска музика: *Дани од снова*, *Аџоски врџови – ђреображење*, *Тимочка буна*, *Нека чудна земља*, *Пшице које не ђолейше...* Памте се њена дела „Молитва жудње, Кантата за стрељане у Крагујевцу, Кантата за жртве Бањичког логора, ауторски пројекти „Књига тајни”, „Реквијем за крај 20. века”...: *Свешти Георђије убија аждаху* (СНП, 1987), *Три чекића* (СНП, 1989), *Ново је доба* (БДП, 1989), *Свешти Сава* (НП Зеница, 1990), *Лажа и ђаралажа* (СНП, 1992), *Дођађају у маџарчевој сјенци* (Барски летопис, 1992), *Злочин и казна* (Битеф театар, в. к., 1992), *Чудо у Шарџану* (СНП, 1993), *Кир Јања* (НП Београд, 1993), *Пшјујуђе ђозоришће Шојаловић* (СНП, 1996), *Покондирена ђиква* (НП Београд, 1998), *Велика драма* (НП Београд, 2002).

Академик **Исидора Жебељан** (1967). У Линколн центру Њујорк, Холандски камерни хор 2017. изводи „Псалм 78” а Симфонијски оркестар ВВС Лондон „Коње Светог Марка” на концерту 2019. Светски дани музике у Ванкуверу, канадски ансамбл „Turning Point” изводи „Клин чорбу” а на фестивалу Medwomenfest Мадрид је њена „Песма путника у ноћи”...: 3 Стеријине награде: *Говорна мана* (НП Београд, 1998*), *Проклејта авлија* (Крушевац, 2000), *Јеџоров ђуџи* (Град театар Будва, 2001*), *Чудо у Шарџану* (Атеље 212, 2002), *Скакавци* (ЈДП, 2006*), *Три хероја* (Атеље 212, в. к., 2006), *Галеб* (СНП, 2013).

Ирена Поповић-Драговић (1974). Пише музику за џез и фестивале импровизоване музике, наступа као певачица, пијанисткиња, глумица. Њена музика је препознатљива, краси је широк дијапазон израза (народни до панк и хеви метал мотиви). Доминирају камерна дела и музика за позориште а посебно место заузима камерна опера *Моцарџи, лусџер, лусџик или Десеџи комада с ђевањем налик оџери*: 2 Стеријине награде: *Порша Коклан* („Д. Радовић”, в. к., 2003), *Ја или неко друџи* (СНП, 2007), *Поморанџина кора* (Новосадско позориште, 2010), *Оџац на службеном ђуџу* (Атеље 212, 2012), *Хасанаџиница* (НП РС Бања Лука/РС, в. к., 2013), *Избрисани* (Гледалишче Крањ/Словенија, в. к., 2014), *Кошџана* (НП Суботица, 2014*), *Мисџер Долар* (НП Суботица, 2015), *Казимир и Каролина* (Атеље 212, 2015), *Докџор Нушић* (Крушевац & НП Сомбор, 2015), *Родољубџи* (НП Београд, 2016*), *На Дрини ђуџрија* (СНП, 2017), *Деца радосџи* (Атеље 2012, 2017), *Хајка на вука* (Шабачко позориште, 2018), *Ожалошћена ђорџица* (Театар „Фјодор Волков”, Јарослав/Руска Федерација, 2018).

Александра Ања Ђорђевић (1970). Пише музику за представе у земљи и иностранству, међу њима бројне савр. плесне представе (*Лифџи*, *Снежна краљџица*, *Self-Erase*, *Пшџ за Дамаск*, *Параноја шџк*), за док. филмове, инсталације... Усмерена је на вокално инструменталну музику, музичко позориште: опера *Нарџис и Ехо*, *Боџ џрага*, три песме; „Тотална рефлексија”, „Непријатељ време” и „Нијагара” (посвећене Н. Тесли): *Псеџи валџер* (ЈДП, в. к., 2005), *Пред ђенџијом* (ЈДП, 2007), *Барбело, о џсима и деџи* (ЈДП, 2008), *Швабица* (ЈДП, 2009), *Невиносџи* (Атеље 212, 2009), *Трџеле* (БДП Београд, 2014), *Моја џи* (Атеље 212 & Стеријино позорје, в. к., 2017).

НОВА ИЗДАЊА СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

Нова

словачка дама

Приредила: Владислава Фекете
Превела са словачког: Зденка Валент Белић

Антологија *Нова словачка драма* је избор најрелевантнијих драмских писаца који иду у ред најигранијих али и најнаграђиванијих писаца у Словачкој. Ово је и први избор савремене словачке драме преведене на српски језик, која у новије време скреће пажњу тематским оквири-ма, али и формом, структуром и драмском вештином. По чему је посебна савремена словачка драма? Пре свега по блиској вези између друштвених кретања и сценских реализација, по потреби да се прикаже „сломљено време” које на сцену доводи занимљиве ликове и проницљиву анализу. У последњих десет година доста тога се променило на пољу нове словачке драме. Стари модел изгубио је драж али и тежину, а нови је, интензивно, уз сву медијску пажњу, почео да отвара „Пандорине кутије” савременог друштва и да артикулисано коментарише прошлост која је утицала на формирање свести и хуманизма савременог човека. Нова драма изборила се за пристојно место у позориштима Словачке – у овом тренутку више од половине укупне продукције је у њеном окриљу. (...) Аутори чије драме представљамо у сваком погледу заслужују пажњу с обзиром на њихов знатно богатији опус. **Вилијам Климачек** је не само врсни драмски писац, и један од најактивнијих, него и редитељ, глумац и управник сопственог независног позоришта „ГУнаГУ” (GUnaGU), једног од покретачких независних театара у Словачкој; **Додо Гомбар** је редитељ и драматург; **Јана Јурањова** је саоснивач феминистичког покрета у Словачкој; **Петер Павлац**, **Валерија Шулцова** и **Роман Олекшак** су ТВ сценаристи, драматурзи и позоришни редитељи; **Владислава Фекете** је управница Позоришног института у Братислави и директорица Фестивала савремене словачке и светске драме „Nová dráma/New Drama”; **Петер Шерхауфер** је саоснивач првог словачког позоришта које са бави ЛГБТ тематиком; најмлађи међу њима **Самуел Ховањец** је студент Академије перформативних уметности (VŠMU) у Братислави, добитник је више награда за своје рано драмско дело, а 2017. је основао независно позориште.

Владислава Фекете

СУТРА НА ПОЗОРЈУ СУБОТА, 1. ЈУН

10.00–13.00 часова / СНП, Камерна сцена

Радионица Стеријиног позорја

Функција репертоара у развоју позоришне куће

Модератор: **Жељко Хубач**

14.30–16.30 часова / СНП, Камерна сцена

Радионица Стеријиног позорја

Функција репертоара у развоју позоришне куће

Модератор: **Жељко Хубач**

15.00 и 17.00 часова / Новосадско позориште, Мала сцена

Промена на Стеријиним позорју

Јавно читање драма студената драматургије

Академије уметности Нови Сад

Дивна Стојанов: LOVE ME, TINDER

Редитељка: **Милана Никић**

Читају: **Исидора Вичек, Ана Кесеровић,**

Игор Грекса, Стеван Узелац, Вукашин Ранђеловић

Марија Пејин: ПЕСНИК, АПАШ И ПРОФЕТ

Редитељ: **Иван Вања Алач**

Читају: **Ана Рудакијевић, Јелена Лончар, Дарија Вучко,**

Никола Кнежевић, Пеђа Марјановић, Федор Ђоровић,

Стеван Шербеџија, Милош Лазић, Стефан Бороња,

Александар Сарапа, Стефан Тајбл

Виолиниста: **Милан Милановић**

18.30 часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Дани књиге

Боро Драшковић, „Речник редитеља“

(Издавач: Академија уметности, Нови Сад)

Учествују: **проф. Владимир Петрић, Никита Миливојевић,**

Борис Лијешевић, Лазар Јованов, Весна Крчмар

20.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

М.И.Р.А.

Режија: **Андраш Урбан**

Битеф театар Београд

МИРА: Добро вече. Опустите се. Док вам говорим схватате да немате разлога за страх. Са звуком мога гласа нестаје сва нелагода коју сте евентуално имали. Осећате да сте сигурни. Опустате се. Лепо вам је. Гледате ме. Слушате ме. Ушли сте у мене. Пријатно је. А сада, уроните у простор Битеф театра. Срећна сам што сте овде. И ви то осећате. И ви сте срећни. И остаћете до краја. „Позориште је место на којем се на најзбудљивији начин може проживети живот.“

(М.И.Р.А.)